

A25

745259 9

ERFGOED VAN HERRNHUT

DE ZEISTER BROEDERGEMEENTE
TEN TOON GESTELD

Catalogus door C. Dekker, H. Leeuwenberg, C.J. Ronnen

RIJKSARCHIEF UTRECHT

1974

78. Doop-, trouw- en begraafboek van de Broedergemeente te Zeist vanaf 1746.

Het boek ligt open bij de eerste inschrijvingen van de te Zeist voltrokken huwelijken. Het eerst vermelde is dat tussen Johannes von Watterville en Benigna von Zinzendorf, dochter van de graaf, door deze laatste zelf op het slot te Zeist ingezegend.

79. Avondmaalsgerei van de Broedergemeente Zeist, 18e eeuw.

Bokaal en kan zijn vervaardigd van kristal met zilver. Bij het avondmaal wordt gebruik gemaakt van ouwels, die in een mandje worden opgestapeld op een wijze die zeker teruggaat tot de tijd van Zinzendorf, maar waarschijnlijk zelfs tot de tijd van de oude tsjechische Broeder-Uniteit.

80. Liefdemaalsgerei.

Het liefdemaal wordt in de Broedergemeenten gevierd bij bijzondere gelegenheden, meestal in de kerk. De zusters droegen - en dragen ten dele ook thans nog - de speciale liefdemaalsdracht op de wijze van het hier getoonde model.

De attributen bestaan uit kopjes, schoteltjes en melkkan van Meissener porcelein, 18e eeuw, tinnen theepotten, vervaardigd in de tinnegieterij van de Broedergemeente, hoog-ronde en langwerpige theebusjes, een blauw houten dienblad en een blauwe mand voor het brood of de krentenbollen.

81. Voetwassingsschaal voor het pedilavium op Witte Donderdag, vervaardigd in de tinnegieterij van de Broedergemeente Zeist, 18e eeuw.

82. De begrafenis bij de Herrnhutters.

Uit: J. Hofmann, Kurze topographische Beschreibung des merkwürdigen Herrnhuts - - - nebst der Verfassung, den Sitten und Gebräuchen der Herrnhuter, Wien 1817.

De begrafenisceremonie bij de Herrnhutters wordt gekenmerkt door de Levensloop der overledene, die tijdens de plechtigheid in de kerk wordt voorgelezen, en door de trombonemuziek die op weg naar de "Gottesacker" (begraafplaats) ten gehore wordt gebracht.

Alle leden der Broedergemeente worden op dezelfde wijze ten grave gedragen en krijgen dezelfde grafsteen, waarop slechts naam en de datum van geboorte en overlijden zijn aangegeven, alsmede vaak ook de Losung (dagtekst) van de geboortedag der overledene. Het aanzien van de kerkhoven in alle broedergemeenten ter wereld is dan ook overal hetzelfde.

334. Portret van Abraham Dürninger, grondlegger van de firma "Dürninger & Co." te Herrnhut. Lithografie door H.J. Gregor. 23,7 x 19 cm.

Abraham Dürninger (1706-1773), koopman te Straatsburg, werd in 1744 te Herrnhag lid van de Broedergemeente. Op aanwijzing van Zinzendorf nam hij in 1747 de leiding op zich van de gemeentewinkel te Herrnhut, waar allerhande waren voor gebruik binnen de Broedergemeente aldaar werden verhandeld. In enkele jaren wist hij hieruit een internationale handelsfirma, aangevuld met eigen fabricage van textiel- en tabakswaaren, te doen groeien, dat als eerste op het continent volgens vaste prijzen verkocht.

335. Dubbel zegelstempel van Abraham Dürninger en zijn opvolger Wijnand Hoozema te Herrnhut, 2e helft 18e eeuw.

Wijnand Hoozema (1731-1781) stamde uit een amsterdams koopliedengeslacht en was sinds 1759 in de bedrijfsvoering opgenomen. Na de dood van Dürninger nam hij samen met Daniel Andreas Gambs de leiding over.

336. Getuigschriften van vakbekwaamheid en bewijzen van lidmaatschap van gilden van leden van de Broedergemeente Zeist.

Jacobus Verkuijlen. St. Lucasgilde (schilders) Amsterdam, 1728.
Met akte van poorterschap.

Franz Eberhard. Schoenmakersgilde Norden (Oost-Friesland), 1829.

Johann Michael Wilke. Schoorsteenvegersgilde Leipzig, 1796.

Idem. Schoorsteenvegersgilde Waltershausen (Thüringen), 1804.

Idem. Schoorsteenvegersgilde Dresden, 1805.

Idem. Schoorsteenvegersgilde Kassel, 1800.

Idem. Schoorsteenvegersgilde Leipzig (Zörbig), 1797.

Johann Christian Brey. Linnenweversgilde Maagdenburg, 1780.

Joseph Haffner. Tinnegietersgilde Stuttgart, 1781.

Christoph Friedrich Beurlen. Kopersmedengilde Stuttgart, 1782.

337. Staten van uitbetaalde lonen in de bedrijven van het broederhuis en inhoudingen voor kostgeld, 1810.